

KONKORDATO ve VERGİSEL SONUÇLARI

DEBT RESTRUCTURING AND ITS TAX RESULTS

Necmettin GÜNDÜZ*

Mustafa Sefa KARA*

ÖZ

Konkordato müessesesi son dönemde gündemde olan konular arasında yer almaktadır. Bu süreç beraberinde bir takım vergisel sonuçlar doğmasına neden olmaktadır. Borçlu açısından borçtan vazgeçilen kısım VUK hükümleri uyarınca “Vazgeçilen Alacak” olarak değerlendirilmekte iken, alacaklı açısından tahsil edilmeyen tutar “Değersiz Alacak” niteliği kazanmaktadır. Özellikle “Vazgeçilen Alacak” ile ilgili tereddüt hasıl olan hususların idare tarafından açıklığa kavuşturulması bundan sonraki süreçte yaşanması muhtemel sorunları çözümlenecektir.

Anahtar Kelimeler: Konkordato, Değersiz Alacak, Vazgeçilen Alacak

ABSTRACT

Debt restructuring has become a popular topic recently. This period, however, incurs some inevitable tax results. From debtor point of view the waived part of receivable becomes “waived receivable”, whereas the uncollected part of it then becomes “bad receivable” for the creditor, in accordance with TPL rules. A clarification particularly on the “waived receivable” side by the tax administration would help solving potential tax disputes which may occur at this stage.

Keywords: Debt restructuring, bad receivable, waived receivable

* Vergi Müfettişi, Hazine ve Maliye Bakanlığı, necmettin.gunduz@vdk.gov.tr

** Vergi Müfettişi, Hazine ve Maliye Bakanlığı, mustafa.sefa.kara@vdk.gov.tr

M.G.T.: 05.11.2018 / M.K.T.: 20.11.2018

GİRİŞ

Konkordato, batık durumdaki şirketlerin borçlarını karşılayabilecekleri koşullar dahilinde ödemek için alacaklılarıyla yaptıkları anlaşma olarak tanımlanabilecektir.¹ İcra ve İflas Kanunu'nun 285 ila 309'uncu maddeleri arasında düzenlenmiş olan konkordato, 7101 sayılı "İcra ve İflas Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" ile yeni bir yapıya dönüştürülmüştür. Bu yeni yapının amacı 7101 sayılı Kanun gerekçesinde; "... iflasın ertelenmesi kurumu, ihdas amacının gerçekleştirilmesi konusunda isteneni verememiştir. İflasın ertelenmesi kurumunda alacaklıların herhangi bir şekilde söz sahibi olamaması, sürecin borçlu ve mahkeme arasında yürütülmesi ve yaşanan yargılama sorunları birlikte değerlendirildiğinde bu kurumun tamamıyla yürürlükten kaldırılması ve yerine alacaklılar ile borçlunun bir müzakere sonrasında anlaşmaları ve bu anlaşmanın mahkemece tasdiki esasına dayanan konkordato kurumunun daha etkin ve aktif bir şekilde kullanılması ticari ve sosyal hayat bakımından bir ihtiyaç olarak görülmüştür." şeklinde açıklanmıştır.

Kanun gerekçesinde bahsedilen amaç doğrultusunda 7101 sayılı yasa ile konkordato müessesesine aşağıdaki yenilikler getirilmiştir:

- Tacir olmayanlar da artık konkordato talep edebilecektir.
- Konkordato sürecinde icra mahkemesi yerine asliye ticaret mahkemesi artık görevli olacaktır.
- Yeni düzenleme uyarınca, konkordato talebi üzerine mahkeme, geçici mühlet kararı verip, gerekli gördüğü tedbirlerin alınmasına karar verebilecektir.
- Sözleşmelerde borçlunun konkordato talebinde bulunmasının sözleşmeye aykırılık teşkil edeceğine, haklı fesih sebebi sayı-

lacağına yahut borcu muaccel hale getireceğine ilişkin hükümler mühlet kararı içinde uygulanmayacaktır. Ayrıca borçlu, taraf olduğu sürekli borç ilişkilerini, komiserin uygun görüşü ve mahkemenin onayını aldıktan sonra feshedebilecektir. 7101 sayılı Kanun öncesi konkordato uygulamasında yer almayan alacaklılar kurulu, yeni düzenleme ile konkordato sürecinin daha doğru ilerlemesini sağlamaya çalışacak bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır.

- Yeni düzenleme ile projenin tasdiki için; kaydedilmiş olan alacaklıların (adet olarak 1/2) ve alacakların yarısı (tutar olarak 1/2) veya kaydedilmiş olan alacaklıların dörtte biri (adet olarak 1/4) ve alacakların üçte ikisini (tutar olarak 2/3) aşan bir çoğunluk tarafından kabul edilmiş olması gerekmektedir.
- Yeni düzenleme ile borçlu hakkında konkordato talep edilmesi durumunda: 5 ay (3 ay + 2 ay ilave) geçici mühlet, 1.5 yıl (1 yıl + 6 ay ilave) kesin mühlet ve konkordato tasdiki için ilave altı (6) ay olmak üzere toplam 2 yıl 5 aylık süre içinde konkordatonun sonuçlandırılması gerekmektedir.

Yukarıda yer alan yenilikler konkordato talep eden lehine önemli avantajlar getirmiş olup, bu duruma paralel olarak ne yazık ki son dönemde meydana gelen başvuru sayısında gözle görülür bir artış olmuştur. Ortaya çıkan bu tablo toplamda, 7101 sayılı Kanunla getirilen yeniliklerin borçlular tarafından kötüye kullanıldığı kanaatini ortaya çıkarmıştır. İfade edilen olumsuz kanaatin doğruluğunun kavranabilmesi için çalışmamızda öncelikle söz konusu müessesenin İcra İflas Kanunu uyarınca genel çerçevesi çizilecek, akabinde ise doğurduğu vergisel sonuçlar ele alınacaktır.

¹ <https://tr.wikipedia.org>, Erişim Tarihi: 22 Kasım 2018

1- İCRA İFLAS KANUNU UYARINCA KONKORDATO

1.1- Konkordato Talebi

Konkordato talebine ilişkin hükümler kanunun İcra İflas Kanunu'nun 285'inci maddesinde yer almaktadır. Buna göre, borçlarını vadesi geldiği hâlde ödeyemeyen veya vadesinde ödeyememe tehlikesi altında bulunan herhangi bir borçlu, vade verilmek veya tenzilat yapılmak suretiyle borçlarını ödeyebilmek veya muhtemel bir iflâstan kurtulmak için konkordato talep edebilir. Bununla beraber alacaklıda gerekçeli bir dilekçeyle, borçlu hakkında konkordato işlemlerinin başlatılmasını isteyebilir.

Yetkili ve görevli mahkeme; iflâsa tabi olan borçlu için borçlunun muamele merkezinin bulunduğu mahaldeki icra dairesi, iflâsa tabi olmayan borçlu için yerleşim yerindeki asliye ticaret mahkemesidir.

1.2- Konkordato Talebine Eklenecik Belgeler

İcra İflas Kanunu'nun 286'nı maddesi uyarınca borçlu, konkordato talebine aşağıdaki belgeleri ekler.

- Borçlunun borçlarını hangi oranda veya vadede ödeyeceğini, bu kapsamda alacaklıların alacaklarından hangi oranda vazgeçmiş olacaklarını, ödemelerin yapılması için borçlunun mevcut mallarını satıp satmayacağını, borçlunun faaliyetine devam edebilmesi ve alacaklılara ödemelerini yapabilmesi için gerekli malî kaynağın sermaye artırımı veya kredi temini yoluyla yahut başka bir yöntem kullanılarak sağlanacağını gösteren konkordato ön projesi.
- Borçlunun malvarlığının durumunu gösterir belgeler; borçlu defter tutmaya mecbur kişilerden ise Türk Ticaret Kanununa göre hazırlanan son bilanço, gelir tablosu, nakit akım tablosu, hem işletmenin devamlılığı esasına göre hem de aktiflerin

muhtemel satış fiyatları üzerinden hazırlanan ara bilançolar, ticari defterlerin açılış ve kapanış tasdikleri ile elektronik ortamda oluşturulan defterlere ilişkin e-defter berat bilgileri, borçlunun malî durumunu açıklayıcı diğer bilgi ve belgeler, maddi ve maddi olmayan duran varlıklara ait olup defter değerlerini içeren listeler, tüm alacak ve borçları vadeleri ile birlikte gösteren liste ve belgeler.

- Alacaklıları, alacak miktarlarını ve alacaklıların imtiyaz durumunu gösteren liste.
- Konkordato ön projesinde yer alan teklife göre alacaklıların eline geçmesi öngörülen miktar ile borçlunun iflâsı hâlinde alacaklıların eline geçebilecek muhtemel miktarı karşılaştırmalı olarak gösteren tablo.
- Sermaye Piyasası Kurulu veya Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunca yetkilendirilen bağımsız denetim kuruluşu tarafından hazırlanan ve konkordato ön projesinde yer alan teklifin gerçekleşmesinin kuvvetle muhtemel olduğunu gösteren finansal analiz raporları ile dayanakları.

Bu madde uyarınca sunulan malî tabloların tarihi, başvuru tarihinden en fazla kırk beş gün önce olabilir.

Borçlu, konkordato sürecinde mahkeme veya komiser tarafından istenebilecek diğer belge ve kayıtları da ibraz etmek zorundadır.

1.3- Geçici ve Kesin Mühlet

İcra İflas Kanunu'nun 287 ila 289'uncu maddelerinde yapılan düzenlemelere göre konkordato talebi üzerine mahkeme, başvuruda aranan belgelerin eksiksiz olarak mevcut olduğunu tespit ettiğinde derhâl geçici mühlet kararı verir ve borçlunun malvarlığının muhafazası için gerekli gördüğü bütün tedbirleri alır. Ancak konkordato talebi alacaklı tarafından verilmişse, borçlunun söz konusu belgeleri ve kayıtları mahkemenin vereceği makul süre içinde ve eksiksiz olarak

sunması hâlinde geçici mühlet kararı verilir. Bu durumda anılan belge ve kayıtların hazırlanması için gerekli masraf alacaklı tarafından karşılanır. Belge ve kayıtların süresinde ve eksiksiz olarak sunulmaması hâlinde geçici mühlet kararı verilmez ve alacaklının yaptığı konkordato talebinin de reddine karar verilir. Bu süreçte ise mahkeme geçici bir konkordato komiseri görevlendirir. Geçici mühlet normal şartlar altında 3 ay olmakla birlikte 2 ay uzatılarak toplamda en fazla 5 ay olarak uygulanır. Geçici mühlet, kesin mühletin sonuçlarını doğurur.

Mahkeme, kesin mühlet hakkındaki kararını geçici mühlet içinde verir.

Kesin mühlet hakkında bir karar verilebilmesi için, mahkeme borçluyu ve varsa konkordato talep eden alacaklıyı duruşmaya davet eder.

Konkordatonun başarıya ulaşmasının mümkün olduğunun anlaşılması hâlinde borçluya bir yıllık kesin mühlet verilir. Bu kararla birlikte mahkeme, yeni bir görevlendirme yapılmasını gerektiren bir durum olmadığı takdirde geçici komiser veya komiserlerin görevine devam etmesine karar verir ve dosyayı komiserlere tevdi eder.

Güçlük arz eden özel durumlarda kesin mühlet, komiserin bu durumu açıklayan gerekçeli raporu ve talebi üzerine mahkemece altı aya kadar uzatılabilir. Aynı zamanda borçlu da uzatma talebinde bulunabilir; bu takdirde komiserin de görüşü alınır. Her iki hâlde de uzatma talebi kesin mühletin sonra ermesinden önce yapılır ve uzatma kararı vermeden önce, varsa alacaklılar kurulunun da görüşü alınır.

1.4- Borçlunun Malî Durumunun Düzelmeye Nedeniyle Kesin Mühletin Kaldırılması

İcra İflas Kanunu'nun 291'inci maddesinde yapılan düzenleme uyarınca konkordato talebi ile amaçlanan iyileşmenin, kesin mühletin sona ermesinden önce gerçekleştiğinin komiserin yazılı raporuyla mahkemeye bildirilmesi üzerine mahkemece resen, kesin mühletin kaldırılarak konkordato talebinin reddine karar verilir. Bu karar, ilgili yerlere bildirilir.

Mahkeme, bu madde kapsamında kesin mühletin kaldırılmasına karar vermeden önce borçlu ve varsa konkordato talep eden alacaklı ve alacaklılar kurulunu duruşmaya davet eder; diğer alacaklıları ise gerekli görürse davet eder.

1.5- Kesin Mühlet İçinde Konkordato Talebinin Reddi İle İflâsın Açılması

İcra İflas Kanunu'nun 292'nci maddesinde yapılan düzenlemeye göre; iflâsa tabi borçlu bakımından, kesin mühletin verilmesinden sonra aşağıdaki durumların gerçekleşmesi hâlinde komiserin yazılı raporu üzerine mahkeme kesin mühleti kaldırarak konkordato talebinin reddine ve borçlunun iflâsına resen karar verir:

- Borçlunun malvarlığının korunması için iflâsın açılması gerekiyorsa.
- Konkordatonun başarıya ulaşamayacağı anlaşılıyorsa.
- Borçlu, 297'nci² maddeye aykırı davranır veya komiserin talimatlarına uymazsa.

² Madde 297- Borçlu, komiserin nezareti altında işlerine devam edebilir. Şu kadar ki, mühlet kararı verirken veya mühlet içinde mahkeme, bazı işlemlerin geçerli olarak ancak komiserin izni ile yapılmasına veya borçlunun yerine komiserin işletmenin faaliyetini devam ettirmesine karar verebilir.

Borçlu, mahkemenin izni dışında mühlet kararından itibaren rehin tesis edemez, kefil olamaz, taşınmaz ve işletmenin devamlı tesisatını kısmen dahi olsa devredemez, takyit edemez ve ivazsız tasarruflarda bulunamaz. Aksi hâlde yapılan işlemler hükümsüzdür. Mahkeme bu işlemler hakkında karar vermeden önce komiserin ve alacaklılar kurulunun görüşünü almak zorundadır.

Borçlu bu hükme yahut komiserin ihtarlarına aykırı davranırsa mahkeme, borçlunun malları üzerindeki tasarruf yetkisini kaldırabilir veya 292'nci madde çerçevesinde karar verir.

Birinci ve üçüncü fıkrada kapsamlı alınan kararlar 288'inci madde uyarınca ilân edilir ve ilgili yerlere bildirilir.

- d) Borca batık olduğu anlaşılan bir sermaye şirketi veya kooperatif, konkordato talebinden feragat ederse.

1.6- Konkordato Talebine İlişkin Kanun Yolları

İcra İflas Kanunu'nun 293'üncümaddesinde yapılan düzenlemeye göre; kesin mühlet talebinin kabulü ile mühletin kaldırılması talebinin reddine ilişkin kararlara karşı kanun yoluna başvurulamaz.

Kesin mühlet talebinin değerlendirilmesi sonucunda, hakkında iflâs kararı verilmeyen borçlunun konkordato talebinin reddine karar verilirse, borçlu veya varsa konkordato talep eden alacaklı bu kararın tebliğinden itibaren on gün içinde istinaf yoluna başvurabilir. Bölge adliye mahkemesinin kararı kesindir. Bölge adliye mahkemesi tarafından ilk derece mahkemesi kararı kaldırılarak mühlet kararı verildiği hâllerde dosya, komiserin görevlendirilmesi de dâhil olmak üzere müteakip işlemlerin yürütülmesi için ilk derece mahkemesine gönderilir.

1.7- Kesin Mühletin Alacaklılar Bakımından Sonuçları

Mühlet içinde borçlu aleyhine 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre yapılan takipler de dâhil olmak üzere hiçbir takip yapılamaz ve evvelce başlamış takipler durur, ihtiyatî tedbir ve ihtiyatî haciz kararları uygulanmaz, bir takip muamelesi ile kesilebilen zamanaşımı ve hak düşüren müddetler işlemez.

Konusu para olmayan alacaklar, alacaklı tarafından, ona eşit kıymette para alacağına çevrilerek komiserine bildirilir. Şu kadar ki borçlu, komiserin onayıyla taahhüdün aynen ifasını üstlenmekte serbesttir.

1.8- Kesin Mühletin Borçlu Bakımından Sonuçları

İcra İflas Kanunu'nun 297'nci maddesinde yapılan düzenlemeye göre; borçlu, komiserin neza-

reti altında işlerine devam edebilir. Şu kadar ki, mühlet kararı verirken veya mühlet içinde mahkeme, bazı işlemlerin geçerli olarak ancak komiserin izni ile yapılmasına veya borçlunun yerine komiserin işletmenin faaliyetini devam ettirmesine karar verebilir.

Borçlu, mahkemenin izni dışında mühlet kararından itibaren rehin tesis edemez, kefil olamaz, taşınmaz ve işletmenin devamlı tesisatını kısmen dahi olsa devredemez, takyit edemez ve ivazsız tasarruflarda bulunamaz. Aksi hâlde yapılan işlemler hükümsüzdür. Mahkeme bu işlemler hakkında karar vermeden önce komiserin ve alacaklılar kurulunun görüşünü almak zorundadır.

Borçlu bu hükme yahut komiserin ihtarlarına aykırı davranırsa mahkeme, borçlunun malları üzerindeki tasarruf yetkisini kaldırabilir veya iflasın açılmasına karar verir. Alınan kararlar ilgili yerlere bildirilir.

1.9- Defter Tutulması ve Rehinli Malların Kıymetinin Takdiri

İcra İflas Kanunu'nun 298'inci maddesinde yapılan düzenlemeye göre; komiser, görevlendirilmesini müteakip borçlunun mevcudunun bir defterini yapar ve malların kıymetlerini takdir eder. Borçlunun başka yerlerde malları varsa bu muamele o yer icra dairesi marifetiyle yaptırılabilir.

Komiser rehinli malların kıymetinin takdirine ilişkin kararını alacaklıların incelemesine hazır bulundurur; kıymet takdiri kararı alacaklılar toplantısından önce yazılı olarak rehinli alacaklılara ve borçluya bildirilir.

İlgililer, yedi gün içinde ve masrafını önceden vermek kaydıyla, mahkemeden rehinli malların kıymetini yeniden takdir etmesini isteyebilirler. Eğer yeni kıymet takdiri bir alacaklı tarafından istenmiş ve takdir edilen kıymet, kayda değer bir şekilde değişmişse alacaklı borçludan masraflarının ödenmesini talep edebilir.

Rehinli taşınmaz malların bu madde kapsamındaki kıymet takdiri, 6/12/2012 tarihli ve 6362

sayılı Sermaye Piyasası Kanunu uyarınca gayrimenkul değerlendirme uzmanlığı lisansı ile yetkilendirilen kişilere yaptırılabilir.

1.10- Konkordatonun Mahkemede İncelenmesi

İcra İflas Kanunu'nun 304'üncü maddesinde yapılan düzenlemeye göre; komiserin gerekçeli raporunu ve dosyayı tevdi alan mahkeme, konkordato hakkında karar vermek üzere yargılamaya başlar. Mahkeme, komiseri dinledikten sonra kısa bir zamanda ve her hâlde kesin mühlet içinde kararını vermek zorundadır. Karar vermek için tayin olunan duruşma günü, ilgili yerlerde ilân edilir. İtiraz edenlerin, itiraz sebeplerini duruşma gününden en az üç gün önce yazılı olarak bildirmek kaydıyla duruşmada hazır bulunabilecekleri de ilâna yazılır.

Konkordato hakkında yapılan yargılamada kesin mühlet içinde bir karar verilemeyeceği anlaşılırsa; mahkeme, gerekli görürse komiserden gerekçeli bir rapor da alarak, karar verilinceye kadar mühlet hükümlerinin devamına karar verebilir. Bu süre altı aydan fazla olamaz.

1.11- Konkordatonun Tasdiki Kararı, Kapsamı ve İlânı

Konkordatonun tasdiki kararında alacaklıların hangi ölçüde alacaklarından vazgeçtiği ve borçlunun borçlarını hangi takvim çerçevesinde ödeyeceği belirtilir.

Kararda, tasdik edilen konkordatonun yerine getirilmesini sağlamak için gerekli gözetim, yönetim ve tasfiye tedbirlerini almakla görevli bir kayyım tayin edilebilir. Bu takdirde kayyım, borçlunun işletmesinin durumu ve proje uyarınca borçlarını ödeme kabiliyetini muhafaza edip etmediği konusunda iki ayda bir tasdik kararını veren mahkemeye rapor verir; alacaklılar bu raporu inceleyebilirler.

Tasdik kararı mahkemece ilân olunur ve ilgili yerlere bildirilir.

1.12- Konkordatonun Tasdik Edilmemesi ve Borçlunun İflâsı

İcra İflas Kanunu'nun 308'inci maddesinde yapılan düzenlemeye göre; konkordato tasdik edilmezse mahkeme konkordato talebinin reddine karar verir ve bu karar 288'inci madde uyarınca ilân edilerek ilgili yerlere bildirilir. Borçlunun iflâsa tabi şahıslardan olması ve doğrudan doğruya iflâs sebeplerinden birinin mevcut olması hâlinde mahkeme, borçlunun iflâsına resen karar verir.

1.13- Konkordato Kararına Karşı Kanun Yolları

İcra İflas Kanunu'nun 308/a maddesinde yapılan düzenlemeye göre; konkordato hakkında verilen karara karşı borçlu veya konkordato talep eden alacaklı, kararın tebliğinden; itiraz eden diğer alacaklılar ise tasdik kararının ilânından itibaren on gün içinde istinaf yoluna başvurabilir. Bölge adliye mahkemesi kararına karşı on gün içinde temyiz yoluna başvurulabilir. İstinaf ve temyiz incelemeleri, Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümlerine göre yapılır.

2- VERGİSEL SONUÇLAR

2.1- Vergi Usul Kanunu Yönünden Değerlendirme

Bir önceki bölümde 2004 sayılı İcra İflas Kanununda yer alan hükümler çerçevesinde özetlemeye çalıştığımız konkordatonun mahkemece tasdiki sonucunda borçlu açısından iki farklı sonuç ortaya çıkmaktadır. Bunlardan ilki borçlunun mevcut borçlarının bir kısmından alacaklılar tarafından vazgeçilmesidir. Bu durum tenzilat konkordatosu olarak adlandırılır. Diğer durumda ise, borçlu borçlarının vadesinin uzatılmasını talep eder, bu ise vade konkordatosu olarak adlandırılır. Genelde uygulamada görülen tenzilat konkordatosudur.

Tenzilat Konkordatosunun ise vergisel anlamda borçlu ve alacaklı açısından doğurduğu sonuçlar farklılık arz etmektedir.

Borçlu açısından ortaya çıkan durum, 213 sayılı VUK' un 324. Maddesinde vücut bulmuş olan "Vazgeçilen Alacak" olarak değerlendirilir. Vazgeçilen alacaklara ilişkin madde hükmü aşağıdaki gibidir.

"Konkordato veya sulh yoluyla alınmasından vazgeçilen alacaklar, borçlunun defterlerinde özel bir karşılık hesabına alınır. Bu hesabın muhteviyatı alacaktan vazgeçildiği yılın sonundan başlayarak üç yıl içinde zararlar itfa edilmediği takdirde kar hesabına nakil olunur."

Madde metninden de anlaşılacağı üzere, bir alacağın vazgeçilen alacak olan nitelendirilebilmesi için konkordatonun ilan edilmesi veya alacaktan sulh yolu ile vazgeçilmesi şarttır. Kayseri Vergi Dairesi Başkanlığı Mükellef Hizmetleri Grup Müdürlüğü'nün 07.03.2017 tarih ve 50426076-125[8-2014/20-236]-10009 sayılı özelgesinde alacaktan vazgeçildiğine dair konkordato anlaşması yapılmasının, alacağı alacaklı açısından değersiz alacak haline getireceği ifade edilmiştir.

284 sıra no.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinde sulh belgesine ilişkin olarak alacaklı ve borçlunun her türlü muvazaadan arı olarak sulh olmaları ve bu anlaşmayı noterde düzenlemeleri halinde, bu belgenin alacağın değersiz hale geldiğine ilişkin kanaat verici belge olarak kabul edileceği ifade edilmiştir. Sulh belgesi veya konkordatonun mevcut olması durumunda ise borçlu, borcunun vazgeçilen kısmını defterlerinde özel bir karşılık hesabında izleyecektir. Özel bir karşılık hesabı olarak uygulamada "549 Özel Fonlar" hesabı kullanılmaktadır. Kanun lafzı göz önünde bulundurulduğunda alacaktan vazgeçilen yıl ilk yıl olarak kabul görmektedir. İdare de vermiş olduğu özelgelerle bu durumu desteklemektedir.^{3,4} Örneğin 2018 yılında konkordato ilan edildi ve alacaktan vazgeçildi. Bu durumda borç-

lu alacaktan vazgeçilen tutarı 2018 yılı içerisinde "549 Özel Fonlar" hesabına kaydedecek ve 2020 yılının sonuna kadar bu tutarı zararlar mahsup edebilecektir.

Konuya ilişkin yargı kanadında zaman zaman benimsenen görüşe göre ise, 3 yıllık süre alacaktan vazgeçilen yıl takip eden yıl itibarıyla başlanmaktadır. Buna göre, 2018 yılında vazgeçilen bir alacak söz konusu olmuşsa, 2021 yılının sonuna kadar mahsup mümkündür.

Bu noktada tereddüt hâsıl olsa da idarenin görüşü net olduğundan dolayı cezalı tarhiyatlarla karşılaşmamak adına özelgelerle kabul edilen görüşün uygulamada benimsenmesi önem arz etmektedir.

Bir başka tartışmalı konu ise vazgeçilen alacakların üç yıl içerisinde ticari zarardan mı yoksa mali zarardan mı mahsup edileceğine ilişkindir. Kayseri Vergi Dairesi Başkanlığının aşağıda özeti yer alan 24.04.2017 tarih ve B.07.1.GİB.4.38.15.01-125[9-2016/20-297]-15708 sayılı özelgesi bu soruna ışık tutmaktadır. Özelgeye göre;

"Bu bağlamda, alacaktan vazgeçme halinde borçlu tarafından yapılması gereken işlem; vazgeçilen alacak tutarının, alacaktan vazgeçildiği yıl ve sonraki iki yılda (toplam üç yıl) doğacak zararlar itfasının sağlanması, tamamen veya kısmen itfa edilemeyen kısmının ise, üçüncü yılın sonunda kâra aktarılarak vergilendirilmesidir."

Bunun yanı sıra, Vergi Usul Kanununun 324 üncü maddesinde, "alacaktan vazgeçildiği yılın sonundan başlayarak üç yıl içinde zararlar" denilmek suretiyle, vazgeçilen alacağın gelecek yıl (yıllar) zararlarından mahsup edilebileceği kabul edilmiş olup, geçmiş yıl zararlarının kaynağı ne olursa olsun, vazgeçilen alacaktan mahsup edilmesi mümkün bulunmamaktadır."

³ 24.04.2017 tarih ve 50426076-125[9-2016/20-297]-15708 sayılı Özelge

⁴ 07.04.2014 tarih ve 84098128-125[6-2012/928]-175 sayılı Özelge

Bu çerçevede, üç yıl içinde olmak koşuluyla, vazgeçilen alacak tutarının ticari bilanço zararına ilaveler ile zarar olsa dahi indirilecek indirim ve istisnaların da dikkate alınması suretiyle hesaplanması gereken zarar tutarından mahsup edilmesi gerekmektedir.”

Özelgede vazgeçilen alacakların mali zarardan mahsup edilmesi öngörüldüğünden ticari bilanço zararı veri iken beyannamede kanunen kabul edilmeyen giderlerin varlığı alacağın zararlar mahsup imkanını daraltırken, indirim ve istisnaların bulunması alacağın zararlar mahsup imkanını artıracaktır.

Alacaklı açısından konkordatonun tasdiki sonucu tahsil edilemeyen alacak, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 322. Maddesinde yer alan “Değersiz Alacak” niteliğine haiz olmaktadır.

Değersiz alacaklar VUK’nun 322. maddesinde aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir:

“Kazai bir hükme veya kanaat verici bir vesikaya göre tahsiline imkân kalmayan alacaklar değersiz alacaktır. Değersiz alacaklar, bu mahiyete girdikleri tarihte tasarruf değerlerini kaybedeler ve mukayyet kıymetleriyle zarara geçirilerek yok edilirler. İşletme hesabı esasına göre defter tutan mükelleflerin bu madde hükmüne giren değersiz alacakları, gider kaydedilmek suretiyle yok edilir.”

Bu ifadeye göre bir alacağın, değersiz alacak olarak nitelendirilebilmesi için;

- 1) Alacak, bilanço veya işletme hesabı esasına göre defter tutan ticari veya zirai kazançla istigal eden işletmelere ait olmalıdır.
- 2) Alacak ticari işle veya işletmeyle ilgili olmalıdır.
- 3) Ticari ve zirai kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili olmalıdır.
- 4) Kazai bir hükme veya kanaat verici bir vesikaya göre tahsiline artık imkân kalmamalıdır.

Burada kazai hüküm ve kanaat verici vesika tabiri ön plana çıkmaktadır.

Kazai hüküm; alacak hakkında kanuni yollara başvurulmuş, icra takiplerinin yapılmış ancak, alacağın ödenemeyeceği hâkim kararı ile tespit edilmiş olmasıdır. Diğer bir ifadeyle; alacağın tahsiline imkân kalmadığına dair alınmış mahkeme kararıdır.

Kanaat Verici Vesika; ödemeyi imkânsız hale getirmiş hal ve sebepler sonucu ortaya çıkmış belgelerdir. Kayseri Vergi Dairesi Başkanlığı tarafından 2017 yılında verilen özelgede vergi hukuku uygulaması bakımından kanaat verici bir vesikadan ne anlaşılması gerektiği hususunda aşağıda yer alan belgeler örnek olarak sayılmıştır:⁵

- Borçlunun herhangi bir mal varlığı bırakmadan ölümü veya Medeni Kanunun 31 ve izleyen maddelerine göre mahkemelerce borçlu hakkında verilen gaiplik kararı ve mirasçılardan da mirası reddettiklerine dair sulh hukuk mahkemelerince verilmiş bulunan miras red kararı,
- Borçlu aleyhine alacaklı tarafından açılan davayı borçlunun kazandığına dair mahkeme kararı,
- Mahkeme huzurunda alacaktan vazgeçildiğine ilişkin olarak düzenlenmiş belgeler,
- Alacaktan vazgeçildiğine dair konkordato anlaşması,
- Borçlunun dolandırıcılıktan mahkum olması ve herhangi bir malvarlığı bulunmadığını belgeleyen resmi evrak,
- Borçlunun adresinin saptanamaması nedeniyle icra takibat dosyasının kaldırıldığını ve yasal süresi içerisinde yenileme talebinde bulunulmadığını gösteren icra memurluğu yazısı,
- Gerek doğuşu gerekse vazgeçilmesi bakımından belli ve inandırıcı sebepleri olmak

⁵ Kayseri Vergi Dairesi Başkanlığı Mükellef Hizmetleri Grup Müdürlüğü'nün 07.03.2017 tarih ve 50426076-125[8-2014/20-236]-10009 sayılı özelgesi

şartıyla alacaktan vazgeçildiğini gösteren anlaşmalar, (Alacaklının tek taraflı irade beyanı ile alınmasından vazgeçilen alacakların, değersiz alacak olarak zarar kaydı mümkün değildir.)

- Ticaret mahkemesince borçlu hakkında verilmiş ve ilgili masa tarafından tasfiyeye tabi tutulmuş bulunan iflas kararına ilişkin belgeler.

Öte yandan tarafların kendi aralarında düzenledikleri resmi şekilde düzenlenmiş olmayan alacaktan vazgeçme anlaşmalarının kanaat verici belge olarak kabul edilmesi mümkün değildir.

Özetle; yukarıdaki şartların alacaklı tarafından sağlanması ve kanunda aranan belgelerin mevcut olması durumunda alacağın tahsil edilemeyen ve vazgeçilen kısmı alacaklı açısından gider niteliğine dönüşmektedir.

2.2- Katma Değer Vergisi İtibariyle Değerlendirme

Değersiz alacaklar, bu mahiyete girdikleri tarihte tasarruf değerlerini kaybederler ve mukayyet kıymetleriyle zarara geçirilerek yok

edilirler. Bu durumda değersiz alacağın gelirin elde edilmesine yönelik bir fonksiyonu kalma-yacağından katma değer yaratması da mümkün bulunmamaktadır. Bununla birlikte 7104 sayılı Kanun'un 8'inci maddesi ile Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 29'uncu maddesine eklenen (4) numaralı fıkra hükmü doğrultusunda 01.01.2019 tarihinden itibaren değersiz hale gelen alacaklara ilişkin satıcı tarafından hesaplanan ve beyan edilen katma değer vergisi, alacağın zarar yazıldığı vergilendirme döneminde indirim konusu yapılabilecektir. Ancak değersiz alacağın katma değer vergisinin, şüpheli alacaklar karşılığı ayrılmak suretiyle daha önce gider hesaplarına dahil edilmesi durumunda, gider olarak dikkate alınan bu tutar, değersiz alacağın KDV' sinin indirim konusu yapılacağı dönemde gelir hesaplarına dahil edilecektir.

Örnek:

(A) AŞ, (B) Ltd. Şti. ile yapmış olduğu anlaşma sonucunda 100.000 TL +% 18 KDV'li malı 3 ay vadeli olarak 20.08.2018 tarihinde satmıştır. Bu satış işlemi (A) AŞ tarafından aşağıdaki şekilde kayıtlara intikal ettirilecektir:

1		20.08.2018	
120-ALICILAR		118.000	
600-YURTİÇİ SATIŞLAR			100.000
391-HESAPLANAN KDV			18.000
Mal Satış Kaydı			

Vade tarihinde borçlunun borcunu ödemesi ve bunun üzerine (A) AŞ tarafından (B) Ltd. Şti nezdinde icra başlatılması ve alacağın tama-

mına Vergi Usul Kanunu'nun 323'üncü maddesi uyarınca karşılık ayrılması durumunda (A) AŞ tarafından aşağıdaki şekilde kayıt yapılacaktır:

2		20.11.2018	
128-ŞÜPHELİ TİCARİ ALACAKLAR		118.000	
120-ALICILAR			118.000
Şüpheli Ticari Alacak Haline Gelmesi			
3		20.11.2018	
654-KARŞILIK GİDERLERİ		118.000	
129-ŞÜPHELİ TİCARİ ALACAK KARŞILIĞI(-)			118.000
Karşılık Ayrılması			

(B) Ltd. Şti. tarafından konkordato talebinde bulunulması ve 12.12.2018 tarihinde yapılan konkordato anlaşması ile (A) AŞ'nin alacağı yarısından vazgeçmesi durumunda (A) AŞ, Vergi Usul Kanunu'nun 322'inci maddesi gereği bu tutarı değersiz alacak olarak dikkate alacaktır. Konkordatoya konu olan alacağın hesaplanan

KDV'ye isabet eden tutarının ise Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 29'uncu maddesinin (4) numaralı fıkrası hükmü gereği indirilecek KDV olarak dikkate alabilecektir. (A) AŞ'nin bu işlemi yaparken indirim konusu yapacağı hesaplanan KDV için daha önce ayırmış olduğu karşılık tutarını gelir olarak kayıtlarına alması gerekmektedir.

4	12.12.2018		
	129-ŞÜPHELİ TİCARİ ALACAK KARŞILIĞI(-)	59.000	
	128-ŞÜPHELİ TİCARİ ALACAKLAR		59.000
	Konkordato nedeniyle Alacaktan Vazgeçilmesi		
5	12.12.2018		
	191-İNDİRİLECEK KDV	9.000	
	679-DİĞER OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR		9.000
	Vazgeçilen Alacağa İlişkin Hesaplanan KDV'nin İndirim Hesaplarına Alınması		

Diğer taraftan bahsedilen düzenlemeye paralel olarak mezkûr Kanun'un 30'uncu maddesine eklenen (e) bendi ile satıcı nezdinde değersiz alacak haline gelen bu alacağın katma değer vergisinin satıcıya ödenmemiş olması halinde, borçlu konumunda olan alıcı tarafından daha satış belgesine istinaden indirim konusu yapılan kat-

ma değer vergisinin indirim hesaplarından çıkarılması gerekmektedir. Dolayısıyla alıcı açısından söz konusu katma değer vergisi indirilemeyecek katma değer vergisi konumuna dönüşmüştür.

Örnek:

Yukarıda yer alan örnekte (B) Ltd. Şti. malı aldığı dönemde aşağıdaki kaydı yapacaktır:

1	20.08.2018		
	153-TİCARİ MALLAR	100.000	
	191-İNDİRİLECEK KDV	18.000	
	320-SATICILAR		118.000
	Mal Alış Kaydı		

(B) Ltd. Şti. tarafından konkordato talebinde bulunulması ve 12.12.2018 tarihinde yapılan konkordato anlaşması ile (A) AŞ'nin alacağı yarısından vazgeçmesi durumunda (B) Ltd. Şti. tarafından vazgeçilen alacak tutarı Vergi Usul Kanunu'nun 324'üncü maddesi hükmü gereği pasifte bir fon hesabına intikal ettirilecektir. Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 30'uncu madde-

sinin (e) bendi gereği vazgeçilen alacak tutarının içerisinde yer alan ve (B) Ltd. Şti. tarafından daha önce indirim hesaplarına alınan 9.000 TL KDV'nin ise indirim hesaplarından çıkarılması; aynı Kanun'un 58'inci maddesinin mefhum-u muhalifi gereği indirim hesaplarından çıkarılan tutarın ise gider olarak kayıtlara alınması gerekmektedir.

2	12.12.2018		
	320-SATICILAR	59.000	
	549-ÖZEL FONLAR		59.000
	Alacaklının Konkordato Sonucu Alacağına Yarisından Vazgeçmesi Kaydı		
3	12.12.2018		
	689-DİĞER OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR	9.000	
	391-HESAPLANAN KDV		9.000
	Vazgeçilen Alacak Konumuna Gelen KDV'nin İndirim Hesaplarından Çıkarılması		
/			

2.3- Diğer Vergi Türleri İtibariyle Değerlendirme

Konkordatonun özü itibariyle vergisel anlamda doğurduğu sonuçlar Vergi Usul Kanunu'nu ilgilendirmekle beraber, icra iflas kanununda yer alan 308'inci madde dolayısıyla vergisel açıdan doğurduğu bir takım sonuçlar söz konusudur. Söz konusu madde hükmü aşağıdaki gibidir.

“Madde 308/g- (Ek: 28/2/2018-7101/37 md.)

Tasdik edilen konkordato projesi kapsamında;

- Yapılacak işlemler, 492 sayılı Harçlar Kanununa tabi harçlardan; bu işlemler nedeniyle düzenlenecek kâğıtlar, damga vergisinden,*
- Alacaklılar tarafından her ne nam altında olursa olsun tahsil edilecek tutarlar, 6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu gereği ödenecek banka ve sigorta muameleleri vergisinden,*
- Borçluya kullanılacak krediler, Kaynak Kullanımı Destekleme Fonundan, istisna edilmiştir.*

Bu istisna hükümleri konkordato projesinde belirtilen işlemler bakımından borçlu ile proje kapsamındaki alacaklılara özgü olarak uygulanır. Üçüncü kişiler bu istisna hükümlerinden yararlanamaz.

Konkordato projesine göre borçları yeni bir ifla plânına bağlanan borçlulara ait olan teşvik belgelerinin süreleri ile ihracat taahhüt süreleri, geçici mühlet kararının verildiği tarihten konkordatonun bağlayıcı hale geldiği tarihe kadar işlemez.”

Yukarıda sayılanlara ek olarak, çalışmamızın 2.7. bölümünde “Kesin Mühletin Alacaklılar Bakımından Sonuçları” başlığı altında ifade edildiği üzere, İcra İflas Kanununun 294. Maddesinin ilk fıkrasında “Mühlet içinde borçlu aleyhine 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre yapılan takipler de dahil olmak üzere hiçbir takip yapılamaz ve evvelce başlamış takipler durur, ihtiyatî tedbir ve ihtiyatî haciz kararları uygulanmaz, bir takip muamelesi ile kesilebilen zamanaşımı ve hak düşüren müddetler işlemez.” denilerek konkordato talep eden ve mahkemece bu talebi onaylananlar hakkında 6183 sayılı kanun uyarınca takip yapılamayacak ve zamanaşımı süreleri işlemeyecektir.

SONUÇ

İcra İflas Kanununda vücut bulan konkordato bir nevi alacaklı ve borçlu arasında yapılan anlaşma olarak nitelendirilebilir. Konkordato süreci borçlu veya mahkemenin talepte bulunması, bu talebin ise mahkemece onaylanması ile sonuç doğurmaktadır.

Onaylanan konkordato sürecine istinaden borçlu açısından mevcut borçlarının vadesini uzatma veya bir kısmını ödemedi borçtan kurtulma imkanı doğmaktadır. Alacaklı açısından ise, zor durumda bulunan borçlunun tamamen borçlarını ödeyemeyecek duruma gelmesi önlenmeye çalışılmakta ve alacakların tahsil kabiliyetinin artırılması amaçlanmaktadır. Bu minvalde, borçlu vergi idaresinin getirmiş olduğu yükümlülükler çerçevesinde mevcut borçlarının tahsilinden

vazgeçilen kısmını Vergi Usul Kanunu hükümleri uyarınca vazgeçilen alacak olarak özel fon hesabında izlemekte ve idare tarafından kendisine tanınan tabiri caizse toparlanma süreci içerisinde geçmiş yıl zararları ile mahsup edebilmektedir. Bu süre içerisinde mahsup gerçekleşmezse yani özel fonda yer alan tutar kadar zarar doğmazsa üçüncü yılın sonunda idare söz konusu tutarı gelir olarak kabul etmekte ve vergilendirmektedir. Alacaklı açısından ise, tahsil edilmeyen ve vazgeçilen tutar üzerinden vergi ödenmesini engellemek adına “Değersiz Alacak” niteliği kazanmakta ve gider olarak dikkate alınabilmektedir. Alacak tutarının bir alacaklı için değersiz, borçlu içinse vazgeçilen alacak olarak nitelendirilmesi, gelir/kurumlar vergisi, katma değer vergisi ve diğer vergiler yönünden bir takım vergisel sonuçlar doğurmaktadır. Bu sonuçlara yukarıda yer alan

bölmelerde değinilmiş olup, konu tüm yönleriyle ortaya konulmaya çalışılmıştır.

KAYNAKÇA

- 2004 sayılı İcra İflas Kanunu
- 213 sayılı Vergi Usul Kanunu
- 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu
- 24.04.2017 tarih ve 50426076-125[9-2016/20-297]-15708 sayılı Özelge
- 07.04.2014 tarih ve 84098128-125[6-2012/928]-175 sayılı Özelge
- Kayseri Vergi Dairesi Başkanlığı Mükellef Hizmetleri Grup Müdürlüğü'nün 07.03.2017 tarih ve 50426076-125[8-2014/20-236]-10009 sayılı Özelgesi
- wikipedia.org, Erişim Tarihi: 22 Kasım 2018